

ASIMOV

ROBOT SERİSİ 2

ÇIPLAK GÜNEŞ

Çeviren
Cihan Karamancı

Beni davet ettikleri için Noreen ve Nick Falasca'ya,
Beni takdim ettiği için Tony Boucher'a ve
Olađanüstü Yüz Saat'e.

1

BİR SORU SORULUYOR

Elijah Baley paniğe inatla direniyordu.

O panik iki haftadır büyüyordu. Hatta daha fazla zamandır. Onu Washington'a çağırduklarından ve orada ona tayin edildiğini sakın bir dille söylediklerinden beri.

Washington'a çağrılmak bile huzurunu kaçırmaya yetmişti. Çağrıda ayrıntıya girilmemesi durumu daha da beter etmişti. Gidiş dönüş uçak bileti içermesi de her şeyi katmerlemişti.

Sebep kısmen herhangi bir uçak yolculuğu emrinin getirdiği aciliyet hissiydi. Kısmen de uçağın düşüncesiydi, o kadar. Ama bunlar huzursuzluğun sadece başlangıcıydı ve şimdilik bastırılmaları kolaydı.

Sonuçta Lije Baley daha önce dört kez uçağa binmişti. Hatta bir keresinde kıtayı bile aşmıştı. O nedenle uçak yolculuğu hiçbir zaman zevkli değilse bile en azından bilinmeyene atılan bir adım sayılmazdı.

Gerçi New York'tan Washington'a kadarki yolculuk hepı topu bir saat sürecekti. Kalkış tüm resmi pistler gibi üstü layıkıyla kapatılmış ve ancak havalanma hızına ulaşıldıktan sonra korumasız atmosfere açılan bir hava kilidine sahip New York 2 Numaralı Uçak Pisti'nden gerçekleşecekti. İniş de benzer şekilde korumalı Washington 5 Numaralı Uçak Pisti'ne yapılacaktı.

Dahası, Baley'nin iyi bildiği gibi uçakta pencere bulunmayacaktı. İyi bir ışıklandırma, doğru düzgün bir yemek, bütün gerekli kolaylıklar olacaktı. Telsiz kontrollü uçuş akıcı geçecekti; uçak havalandıktan sonra pek bir hareket hissedilmeyecekti.

Baley tüm bunları kendisinin yanı sıra hiç uçmamış olan ve böyle konulara dehşetle yaklaşan karısı Jessie'ye tek tek açıkladı.

“Ama uçağa binmen içime sinmiyor, Lije,” dedi kadın. “Bu doğal bir şey değil. Neden ekspres yollardan gitmiyorsun?”

“Çünkü o zaman yolculuk on saat sürer.” Baley'nin asık suratı aksi bir ifade takınmıştı. “Ayrıca ben Şehir Emniyet Teşkilatı'nın bir üyesiyim ve üstlerimin emirlerine uymak zorundayım. En azından C-6 derecemi korumak istiyorsam.”

İşte bu sözlerle tartışılmazdı.

Uçağa binen Baley, bakışlarını göz hizası dağıtıcıdan düzgünce ve durmaksızın çözülen haber şeridinden ayırmadı. Şehir bu hizmetle gurur duyuyordu: haberler, bilgilendirmeler, mizahi makaleler, eğitim klipleri, tek tük kurmaca. Günün birinde şeritlerin filme dönüştürüleceği söylenirdi, çünkü gözleri bir göstericiyle kapatmak, yolcunun dikkatini çevresinden ayırmanın daha da etkili bir yolu olurdu.

Baley sadece dikkatini dağıtmak için değil görgü kuralları öyle gerektirdiği için de gözlerini çözülen şeritte tuttu. Uçakta beş yolcu daha vardı (o kadarını fark etmemek elinde değildi) ve her biri gerek doğasının gerekse yetiştirilişinin getirdiği kadar korkuyu ve kaygıyı kimseye belli etmeden hissetme hakkına sahipti.

Baley kendi huzursuzluğunun başka biri tarafından ihlal edilmesini kesinlikle içerlerdi. Kolçakları sımsıkı tutarken bembeyaz kesilmiş parmak eklemlerine veya ellerini kaldırıncaya geride kalacak olan ter lekelerine yabancı bakışlar değsin istemezdi.

Kapalı bir yerdeyim, dedi kendi kendine. Bu uçak da küçük bir Şehir sayılır.

Fakat kendini kandıramadı. Solunda iki buçuk santimlik çelik vardı; onu dirseğiyle hissedebiliyordu. Ötesindeyse hiçbir şey—

Eh, hava! Ama o da aslında bir hiçti.

Bir tarafta bin beş yüz kilometrelik hava tabakası. Diğer tarafta da öyle. Aşağı doğruysa iki, bilemedin üç kilometre.

Bir parçası tam aşağıyı görebilmek, üzerinden geçtiği gömülü Şehirlerin –New York, Philadelphia, Baltimore, Washington– tepesine şöyle bir bakabilmek isterdi. Hiç görmediği ama orada olduklarını bildiği inişli çıkışlı, yere yakın kubbe küme-komplekslerini hayalinde canlandırdı. Altlarında yerin bir buçuk kilometre aşağısına kadar inen ve her yönde düzinelerce kilometre uzanan Şehirleri de.

Şehirlerin insan kaynayan sonu gelmez, karınca yuvasına benzer koridorlarını düşündü; hepsi de konforlu ve insan varlığıyla sıcak apartmanları, ortak mutfakları, fabrikaları, ekspres yolları da.

Kendisi ise boşlukta ilerleyen küçük bir metal merminin içindeki soğuk, niteliksiz havada yalıtılmıştı.

Elleri titreyerek gözlerini kâğıt şeride odaklanmaya ve yazı-ları biraz okumaya zorladı.

Şeritte galaktik keşiflerle ilgili bir öykü vardı ve kahramanın bir Dünyalı olduğu açıktı.

Baley bezgince homurdandı, sonra da ses çıkararak sergilediği hödüklüğün utancıyla bir an nefesini tuttu.

Ama öyle saçmaydı ki! Dünyalılardan uzayı istila edebilecekleri iddiası çocukça bir ahkam kesmeden başka bir şey değildi. Galaktik keşifmiş! Galaksi, Dünyalılara kapalıydı. Orası ataları asırlar önce Dünyalılar olan Uzaycılara aitti. O atalar Dış Gezegenler'e başkalarından önce ulaşmışlar, orada rahat etmişler ve torunları göçe kapılarını kapatmışlardı. Dünya'yı ve Dünyalı kuzenlerini kafese tıkmışlardı. Dünya'nın Şehir uygarlığı da bu gayreti tamamlayarak Dünyalıları Şehirlerle hapsedmişti. Açık alanlara duydukları korku Dünyalıları kendi gezegenlerinin robotlarca işletilen tarım ve madencilik alanlarından bile men etmişti.

Yehoşafat, diye burukça aklından geçirdi Baley. Hoşumuza gitmiyorsa bu konuda bir şeyler yapalım. Peri masallarıyla vakit kaybetmeyelim.

Fakat yapacak bir şey yoktu ve kendisi de bunun farkındaydı.

Derken uçak indi. O ve diğer yolcular dışarı çıktılar ve birbirlerine hiç bakmadan etrafa dağıldılar.

Baley saatine göz attı ve Adalet Bakanlığı'na giden ekspres yola binmeden önce biraz istirahat edecek vakti olduğuna karar verdi. Olmasından memnundu da. Hayatın gürültüsü ve keşmekeşi, çok sayıda kata giden Şehir koridorlarıyla hava limanının devasa ve kubbeli boşluğu, hatta gördüğü ve duyduğu her şey ona Şehir'in bağırsaklarında ve rahminde sınımsız bir güvenle kapalı olduğu hissini veriyordu. Bu his tedirginliğini alıp götürüyordu ve işi tamamlamak için tek ihtiyacı bir duştu.

Ortak banyolardan birini kullanmak için geçici bir izne ihtiyacı vardı ama yolculuk emirlerinin sunumu tüm zorlukları oradan kaldırdı. Rutin bir damgalamayla istismarın önlenmesi için tarihin dikkatle işaretlendiği özel bölme ayrıcalığına ve tahsis edilen yere ulaşmasını sağlayacak ince bir şeride kavuştu.

Baley şeritlere ayak bastığına minnettardı. Süratle ilerleyen ekspres yola doğru dış şeritlerden içeridekilere geçerken lükse yakın bir hızlanma hissetti. Hafifçe sıçrayarak ekspres yola atladı ve derecesiyle hak ettiği koltuğa oturdu.

İşlek bir saat değildi; boş koltuklar vardı. Ulaştığında banyo da fazla kalabalık değildi. Ona tahsis edilmiş bölme temizdi ve iyi çalışan bir çamaşırhaneye sahipti.

Baley su istihkakını iyi bir amaçla harcadıktan ve giysilerini yeniledikten sonra kendisini Adalet Bakanlığı'yla başa çıkmaya hazır hissetti. Ne ironiktir ki keyfi bile yerindeydi.

Müsteşar Albert Minnim kızarıklık bir cilde ve ağaran saçla-

ra sahip ufak tefek, tıknaz bir adamdı. Vücudunun kenarları yuvarlanıp yumuşamıştı. Temizliğe düşkün olduğu anlaşılıyor ve hafiften tonik kokuyordu. Tüm bunlar üst düzey Hükümet yetkililerine tanınan cömert istihkakların getirdiği rahat hayatı işaret ediyordu.

Ona kıyasla kendini solgun ve cılız bulan Baley iri ellerinin ve çukurda kalan gözlerinin farkındaydı. Genel bir yontulmamışlık hissinin etkisi altındaydı.

Minnim'in tavrı samimiydi. "Otur, Baley. Sigara içer misin?"

"Sadece pipo, efendim," dedi Baley.

Konuşurken piposunu eline aldı. Bunu gören Minnim yarı yarıya çıkardığı puroyu cebine geri koydu.

Baley derhal pişman oldu. Bir puro hiç yoktan iyiydi ve böyle bir armağanın tadını çıkarırdı. Kısa zaman önce C-5'ten C-6'ya terfi etmenin getirdiği artan tütün istihkakına rağmen tütün bolluğu çektiği söylenemezdi.

"Lütfen canın istiyorsa yak," diyen Minnim babacan bir sabırla beklerken Baley dikkatle bir miktar tütün ayırıp pipo haznesine doldurdu.

Konuşurken gözünü piposundan ayırmadı. "Washington'a çağırılma sebebim söylenmedi, efendim."

"Biliyorum," diyen Minnim gülümsedi. "O sorunu hemen çözebilirim. Geçici bir göreve atanıyorsun."

"New York Şehri dışında mı?"

"Bir hayli uzağında."

Kaşları kalkan Baley'nin düşünceli bir hali vardı. "Ne kadar geçici, efendim?"

"Emin değilim."

Baley tayinin avantajlarının ve dezavantajlarının bilincindedeydi. İkamet etmediği bir Şehir'de konukken muhtemelen resmi derecesinin ona tanıdığından daha rahat bir hayat yaşardı. Öte yandan Jessie ile oğulları Bentley'nin onunla beraber yolculuk etmelerine izin verilme ihtimali çok düşüktü. Elbette

New York'ta onlara iyi bakılırdı ama Baley evcil bir yaratıktı ve ayrılık düşüncesinden keyif almıyordu.

Ayrıca tayin belirli bir görev anlamına gelirdi ve bu iyiydi. Öte yandan münferit bir dedektiften beklenenden daha büyük bir sorumluluk almak rahatsız edici olabilirdi. Baley, New York'un hemen dışında gerçekleşmiş bir Uzaycı cinayetiyle ilgili soruşturmanın sorumluluğundan daha birkaç ay önce kurtulmuştu. Yine öyle veya ona yakın bir görev olasılığından keyif almıyordu.

“Rica etsem nereye gideceğimi söyler misiniz?” diye sordu. “Veya tayinin konusunu? Neler oluyor?”

Müsteşar'ın “bir hayli uzağında” yorumunu tartmaya çalışıyor ve yeni harekât üssüyle ilgili kendi kendine küçük bahislere giriyordu. “Bir hayli uzağında” kulağa frapan geliyordu. *Kalküta?* diye düşündü. *Sydney?*

Derken Minnim'in yine de bir puro çıkarıp dikkatle yakıtığını fark etti.

Yehoşafat! diye düşündü Baley. *Bana cevap vermekte zorlanıyor. Söylemek istemiyor.*

Minnim puroyu dudaklarının arasından aldı ve dumanı seyrederek konuştu. “Adalet Bakanlığı seni geçici görevle Solaria'ya atıyor.”

Baley'nin zihni kısa bir süreliğine fellik fellik hayalci bir tanımlama aradı. *Solaria, Asya? Solaria, Avustralya...?*

Sonra yerinden kalktı, “Dış Gezegenler'den birini mi kastediyorsunuz?” dedi sert bir sesle.

Minnim onunla göz göze gelmekten kaçındı. “Doğru.”

“Ama bu imkânsız,” dedi Baley. “Bir Dünyalının bir Dış Gezegen'e ayak basmasına izin vermezler ki.”

“Şartlar vakaları değiştirir, Sivil Polis Baley. Solaria'da bir cinayet işlendi.”

Baley'nin dudakları bir tür refleks gülümsemesiyle kıvrıldı. “Orası yetki alanımızın biraz dışında kalmıyor mu?”

“Yardım isteğinde bulundular.”

“Bizden mi? Dünya’dan mı?” Baley şaşkınlık ile kuşku arasında kalmıştı. Bir Dış Gezegen’in hakir görülen ana gezegene karşı aşağılamadan veya en iyi ihtimalle büyüklük taslayıcı bir sosyal cömertlikten başka bir tavır takınması akıl almazdı. Üstelik bir de yardım istemesi?

“Dünya’dan mı?” diye tekrarlardı.

“Sıradışı,” diye itiraf etti Minnim, “ama durum bu. Vakaya Yerkürelî bir dedektif atanmasını istiyorlar. Her şey en üst düzey diplomatik kanallardan halledildi.”

Baley tekrar oturdu. “Neden ben? Genç bir adam değilim. Kırk üç yaşındayım. Bir karım ve çocuğum var. Dünya’dan ayrılamam.”

“Seçimi biz yapmadık, Sivil Polis. Özellikle istendin.”

“Ben mi?”

“New York Şehri Emniyet Teşkilatı’ndan Sivil Polis Elijah Baley, C-6. Ne istediklerini biliyorlardı. Sebebi muhakkak tahmin edebiliyorsunuzdur.”

“Uygun vasıflara sahip değilim,” dedi Baley inatla.

“Onlar olduğun görüşündeler. Görünüşe bakılırsa Uzaycı cinayetiyle başa çıkma yöntemin kulaklarına kadar gitmiş.”

“Bir karışıklık vardır. Hadise olduğundan daha iyi gözük-müştür.”

Minnim omuz silkti. “Her halükârda seni istediler ve biz de seni göndermeyi kabul ettik. Tayin ediliyorsun. Gerekli bütün evraklar tamamlandı ve gitmeye mecbursun. Yokluğunda karınla ve çocuğunla C-7 seviyesinde ilgilenilecek, çünkü bu görev yerine getirilirken geçici derecen o olacak.” İmalı bir tavırla duraksadı. “Görevin tatminkârca neticelendirilmesi o dereceyi kalıcı hale getirebilir.”

Baley’ye göre her şey çok çabuk gerçekleşiyordu. Bunlardan hiçbiri mümkün olamazdı. Dünya’dan ayrılamazdı. O kadarını göremiyorlar mıydı?

Kendi kulaklarına anormal gelen ifadesiz bir sesle konuştuğunu işitti. “Ne tür bir cinayet? Şartlar nedir? Neden kendileri halledemiyorlar?”

Bakımlı parmaklarıyla çalışma masasındaki küçük cisimlerin yerlerini değiştiren Minnim başını iki yana salladı. “Cinayetle ilgili hiçbir bilgim yok. Şartları bilmiyorum.”

“Öyleyse kim biliyor, efendim? Oraya eli boş gitmemi beklemiyorsunuz, değil mi?” *İyi ama Dünya’dan ayırlamam ki*, diye ekledi içindeki o telaşlı ses.

“Hiç kimse bir şey bilmiyor. En azından Dünya’daki hiç kimse. Solarialılar bize söylemediler. İşin, bahsi geçen cinayette bir Dünyalının çözmesini gerektirecek kadar önemli ne var öğrenmek olacak. Daha doğrusu işinin bir parçası o olacak.”

“Ya reddedersem?” diyecek kadar çaresiz durumdaki Baley, cevabı elbette biliyordu. Derecesizlendirilmenin kendisi ve daha da önemlisi ailesi için ne ifade edeceğini de bildiği gibi.

Minnim derecesizlendirme lafı etmedi. “Reddedemezsin, Sivil Polis,” dedi yumuşak bir sesle. “Yapacak bir işin var.”

“Solaria için mi? Canları cehennem.”

“Bizim için, Baley. Bizim için.” Minnim duraksadı, sonra devam etti. “Dünya’nın Uzaycılar nezdindeki konumunu biliyorsun. O konuya girmeme gerek yok.”

Dünya’daki herkes gibi Baley de durumun farkındaydı. Elli Dış Gezegen’in toplam nüfusu Dünya’ninkinden az olsa da belki yüz kat daha büyük bir askeri potansiyel barındırıyorlardı. Bir pozitronik robot ekonomisine dayalı nüfusu kıt dünyalarının kişi başına enerji üretimi Dünya’dakinden binlerce kat fazlaydı. Askeri potansiyeli, yaşam standardını, mutluluğu ve diğer her şeyi belirleyen de tek bir insanın üretebildiği enerjidi.

“Bizi bu konumda tutan faktörlerden biri de cehalet,” dedi Minnim. “Sırf o. Cehalet. Uzaycılar hakkımızda bilinebilecek her şeyi biliyorlar. Tanrı biliyor ya, Dünya’ya elçiler gönde-

riyorlar. Bizse onlardan duyduklarımız hariç onlar hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Dünya'daki hiç kimse bir Dış Gezegen'e adımını bile atmış değil. Ama sen atacaksın."

"Yapamam..." diye başladı Baley.

"Yapacaksın," dedi Minnim, üstüne basa basa. "Eşsiz bir konuma kavuşacaksın. Uzaycıların daveti üzerine Solaria'da bulunacaksın ve sana verdikleri bir görevi yerine getireceksin. Geri gelirken de Dünya'ya yarar sağlayacak bilgiler getireceksin."

Baley'nin Müsteşar'a çevrili gözleri karamsardı. "Yani Dünya adına casusluk yapacağım."

"Bu bir casusluk meselesi değil. Senden istemedikleri hiçbir şeyi yapmana gerek yok. Gözlerini ve zihnini açık tut yeter. Gözle! Dünya'ya döndüğünde uzmanlar gözlemlerini analiz edip yorumlayacaklar."

"Anladığım kadarıyla bir kriz var, efendim," dedi Baley.

"Niye böyle söylüyorsun?"

"Dış Gezegenler'e bir Dünyalı göndermek riskli. Uzaycılar bizden nefret ediyor. Oraya en iyi niyetle ve davet üzerine gitsem bile yıldızlararası bir hadise çıkarabilirim. Yerküre Hükümeti isterse beni yollamaktan kolayca kaçınabilir. Hasta olduğum söylenebilir. Uzaycılar hastalıktan patolojik biçimde korkarlar. Hasta olduğumu düşünürlerse ne sebeple olursa olsun beni istemezler."

"Yani o hileye başvurmamızı mı öneriyorsun?" diye sordu Minnim.

"Hayır. Hükümetin beni yollamakta başka bir gerekçesi olmasaydı benden yardım almadan da aynı şeyi veya daha iyisini akıl ederlerdi. Dolayısıyla bu görevdeki asıl amacın casusluk olduğu anlaşılıyor. Ve eğer öyleyse riski haklı çıkarmak için bu iş bir 'görebildiğini gör' emrinden fazlasını içermeli."

Baley sözlerinin ardından bir patlama bekledi. Hatta basının azalması için buna kısmen istekliydi. Fakat Minnim soğuk

bir tebessüm etmekle yetindi. “Anlaşılan ıvır zıvırın ötesini görebiliyorsun.”

Müsteşar, çalışma masasının üzerinden ona doğru eğildi. “İşte sana hiç kimseyle, hatta diğer hükümet çalışanlarıyla bile paylaşmayacağın bir bilgi: Sosyologlarımız galaktik duruma ilişkin belli başlı sonuçlara vardılar. Bir yanda sağlıklı ve uzun ömürlü insanlara sahip az nüfuslu, robotlaşmış, güçlü Dış Gezegenler. Diğer yandaysa kalabalık, teknolojik bakımdan geri kalmış, kısa ömürlü ve onların egemenliği altında yaşayan bizler. Bu istikrarsız bir durum.”

“Uzun vadede her şey öyledir.”

“Bu istikrarsızlık kısa vadede. Bize tanınacak en uzun süre yüz yıl. Evet, biz o günleri görmeyeceğiz ama çocuklarımız var. Zamanla Dış Gezegenler için sağ kalmamıza izin verilemeyecek kadar büyük bir tehlike teşkil edeceğiz. Dünya’da Uzaycılardan nefret eden sekiz milyar insan yaşıyor.”

“Uzaycılar bizi galaksiden dışlıyorlar, ticaretimizi kendi çıkarlarına göre yönlendiriyorlar, hükümetimize baskı yapıyorlar ve bizi hakir görüyorlar. Ne bekliyorlar ki? Minnet mi?”

“Doğru ama yerleşik bir düzen söz konusu. İsyan, bastırma, isyan, bastırma... ve bir yüzyıl içerisinde Dünya meskûn bir gezegen olarak neredeyse tamamen ortadan kaldırılacak. Sosyologlar böyle düşünüyor.”

Baley huzursuzca kıpırdandı. Sosyologlardan ve bilgisayarlarından şüphe duymak olmazdı. “Peki ama vaziyet böyleyse benden ne gibi bir başarı bekliyorsunuz?”

“Bize bilgi getir. Sosyolojik kestirimlerdeki en büyük kusur, Uzaycılarla ilgili veri eksikliğimiz. Buraya yolladıkları birkaç Uzaycı’ya dayanarak varsayımlarda bulunmamız gerekti. Bize kendi ağızlarıyla söylemeyi seçtiklerini esas aldığımız için mantıken onların sadece ve sadece güçlü yönlerini biliyor olmalıyız. Kahretsin; robotlara, düşük bir nüfusa ve uzun bir

ömre sahipler. Peki ya zayıflıkları? Öğrenirsek yıkımın sosyolojik kaçınılmazlığını değiştirecek, eylemlerimize yön vererek Dünya'nın sağ kalma ihtimalini arttıracak bir faktör veya faktörler var mı?”

“Öyleyse bir sosyolog göndermeniz daha doğru olmaz mı, efendim?”

Minnim başını iki yana salladı. “Canımızın istediğini gönderebilseydik on yıl önce, bu sonuçlara ilk kez varılmaya başlandığı sıralarda gönderirdik. Bu birini göndermek için ilk bahanemiz ve bir dedektif istiyorlar, bize göre de hava hoş. Dedektif dediğin zamanda bir sosyologdur; amatör, uygulamalı bir sosyologdur, yoksa işinde iyi olamaz. Sicilin senin iyi bir dedektif olduğunu ispatlıyor.”

“Teşekkürler, efendim,” dedi Baley otomatikman. “Peki ya başım derde girerse?”

Minnim omuz silkti. “O dediğin polislik mesleğinin riskidir.” Elini sallayarak konuyu kapattı. “Her halükârda gitmen lazım. Ayrılış zamanın belirlendi. Seni götürecek olan gemi bekliyor.”

Baley gerildi. “Bekliyor mu? Ne zaman gideceğim?”

“İki gün sonra.”

“Öyleyse New York’a dönmeliyim. Karım—”

“Karınla *biz* görüşürüz. Biliyorsun, görevinin doğasını öğrenmemeli. Ona senden haber beklememesi söylenecek.”

“Ama bu insanlık dışı. Karımı görmeliyim. Onu bir daha asla göremeyebilirim.”

“Şu an söyleyeceğim şey kulağa daha bile insanlık dışı gelebilir ama karını bir daha göremeyebileceğini düşünmeden bir gün bile işe gittiğin oluyor mu? Sivil Polis Baley, hepimiz görevimizi yapmalıyız.”

Baley piposunun on beş dakika önce söndüğünü fark etmemişti bile.

Hiç kimsenin ona söyleyecek başka bir şeyi yoktu. Hiç kimse cinayet hakkında bilgi sahibi değildi. Yetkili üstüne yetkili iki ayağını bir pabuca sokturdu ve Baley nihayet hâlâ olup bitenlere inanmadan kendini bir uzay gemisinin yanı başında buldu.

Gemi gökyüzüne çevrili devasa bir top namlusuna benziyordu. Baley çığ, açık havada spazm geçirircesine titredi. Gece karanlığı eriyerek tepesindeki siyah bir tavana kaynayan kapkara duvarlar misali bastırdı (bu, Baley'nin yüreğine su serpti). Hava bulutluydu ve Baley daha önce Gözlemevi'nde bulunmuşsa da bulutlardaki bir yarığı delip geçen parlak bir yıldız gözü takılınca irkildi.

Küçük kıvılcım çok ama çok uzaklardaydı. Baley neredeyse hiç korkmadan ona merakla baktı. Yıldız bir hayli yakın, bir hayli önemsiz gözüксе de öyle şeylerin etrafında sakinleri galaksinin efendileri olan gezegenler turlardı. O an Dünya'nın öbür tarafında parlayan Güneş de öyle bir şeydi.

Baley durduk yerde Dünya'yı bir nem ve gaz filmiyle kaplı, dört bir yanı boşluğa açık, dış çeperine azıcık gömülü Şehirleri kaya ile hava arasında zar zor tutunan taş bir top olarak düşündü. Tüyleri ürperdi!

Gemi elbette bir Uzaycı taşıtıydı. Yıldızlararası ticaret tamamen Uzaycıların kontrolündeydi. Şehir sınırlarının hemen dışındaki Baley artık yalnızdı. Gemiye binebilmek için Uzaycı standartlarına göre güvenli kabul edilinceye kadar yıkanmış, ovalanmış ve sterilize edilmişti. Buna rağmen onu karşılamak için tek bir robot yollamışlardı. Sonuçta Baley bunaltıcı Şehir'deki yüz çeşit hastalık mikrobuna dirençliyken irsi olarak bir nevi serada yaşayan Uzaycılar öyle değillerdi.

Gece karanlığında ancak silik bir cüsse olarak görülebilen robotun gözleri donuk kırmızı bir ışıkla parlıyordu.

“Sivil Polis Elijah Baley?”

“Doğru,” deyip geçen Baley'nin ensesindeki tüyler biraz

ürperdi. Bir insanın işini yapan bir robot görünce öfkeden tüyleri diken diken olacak kadar Dünyalıydı. Uzaycı cinayeti meselesinde ona ortaklık eden R. Daneel Olivaw vardı ama o başkaydı. Daneel bir–

Robot, “Lütfen beni takip edin,” dedi ve beyaz bir ışık gemiye doğru yol gösterdi.

Baley isteği yerine getirdi. Merdivenden tırmanıp gemiye çıktı, koridorlardan geçti ve bir odaya girdi.

“Odanız burası, Sivil Polis Baley,” dedi robot. “Yolculuk süresince içinden çıkmamanız rica ediliyor.”

Tabii ya, beni bir yere kapatın gitsin, diye düşündü Baley. *Beni güvende tutun. Ve de izole.*

İçlerinden geçtikleri koridorlarda kimseye rastlamamışlardı. Robotlar büyük ihtimalle şu an oraları dezenfekte ediyorlardı. Karşısındaki robot da gider gitmez muhtemelen bir mikrop banyosu yapacaktı.

“Odanızda su ve sıhhi tesisat var,” dedi robot. “Yemek tedarik edilecek. Seyredebileceğiniz materyaller olacak. Lombozlar bu panelden kontrol ediliyor. Şu an kapalılar ama seyir alanı isterseniz–”

“Dert değil, çocuk,” dedi Baley biraz hınçla. “Lombozlar kapalı kalsın.”

Dünyalıların robotlar için sürekli kullandıkları “çocuk” sözüyle hitap etmişti ama robot olumsuz bir tepki vermedi. Veremezdi de zaten. Tepkileri kısıtlıydı ve o tepkiler Robot Kanunları tarafından kontrol edilmekteydi.

Robot saygılı bir selamın taklidiyle iri metal vücudunu büktü.

Odasında yalnız kalan Baley durum değerlendirmesi yaptı. Gemi en azından uçaktan iyiydi. Uçağı bir ucundan diğerine kadar görebilmişti. Sınırlarını görebilmişti. Uzay gemisi ise büyüktü. Koridorlara, katlara, odalara sahipti. Kendi içinde küçük bir Şehir’di. Baley neredeyse rahat nefes alabilecekti.

Derken ışıklar yanıp söndü ve bir robotun hoparlörlerden yayılan metalik sesi ona kalkış hızlanmasına karşı kendini koruması için belirli talimatlar verdi.

Hidrolik sistemin hareketlenmesiyle beraber Baley altındaki fileye yapıştı. Proton mikro-yığının akkor hale getirdiği jet motorlarından uzak bir gümbürtü ko-ptu. Yırılan atmosferin ışığı giderek incelip tizleşti ve bir saat sonra tamamen kayboldu.

Uzaydaydılar.

Sanki bütün duyuları uyuşmuş, gerçek hiçbir şey kalmamıştı. Baley kendi kendine her geçen saniye Şehirlerden, Jessie'den binlerce kilometre daha uzaklaştığını söyledi ama beyni bu bilgiyi idrak etmedi.

İkinci gün (yoksa üçüncü mü? – yeme ve uyuma molaları hariç zamanı kestirmenin bir yolu yoktu) tersyüz edilircesine garip bir hisse kapıldı. His çok kısa sürdü ve Baley bir sıçrama yaptıklarını anladı. Hiperuzaydan anlık geçişi sağlayan mistik denebilecek bu akıl almaz eylem, bir gemiyi ve içindeki her şeyi uzayın bir noktasından ışık yılları uzaktaki başka bir tanesine naklelerdi. Bir zaman aşımının ardından yine bir sıçrama oldu. Sonra bir tane ve bir tane daha.

Baley kendi kendine artık Dünya'dan onlarca, yüzlerce, binlerce ışık yılı uzakta olduğunu söyledi.

Tam rakamı bilmiyordu. Dünya'daki hiç kimse Solaria'nın uzaydaki yerini dahi bilmezdi. Baley bunun üstüne bahis oynayabilirdi. Dünya'dakiler bilgisizdi, hem de her biri.

Kendini son derece yalnız hissetti.

Bir yavaşlama hissi oldu ve robot odaya girdi. Vakur, kızılımsı gözleri Baley'nin koşumunu ayrıntılarıyla inceledi. Bir kanatlı somunu verimli bir şekilde sıktı; hidrolik sistemin detaylarına göz gezdirdi.

“Üç saat sonra ineceğiz,” dedi. “Lütfen bu odada kalın. İnsan bir refakatçi gelip sizi gemiden indirecek ve konutunuza götürecektir.”

“Bekle,” dedi Baley gergin bir sesle. Fileye kayışlarla bağlıyken kendini çaresiz hissediyordu. “İndiğimizde saat kaç olacak?”

“Galaktik Standart Zamanı’na göre—” diye hemen cevap verdi robot.

“Yerel zaman, çocuk. Yerel zaman! Yehoşafat!”

Robot hiç duraksamadı. “Solaria’da günler yirmi sekiz noka otuz beş Standart saat uzunluğundadır. Solaria saati on dekada, dekadların her biriye yüz sentada bölünmüştür. Programa göre hava limanına günün beşinci dekadının yirminci sentadında ulaşacağız.”

Baley karşısındaki robottan nefret etti. Yaratığın kalın kafalılığından, sorusunu doğrudan doğruya sorarak acizliğini açığa çıkarmaya mecbur bırakılmaktan nefret etti.

Başka çaresi yoktu. “Gündüz vakti mi olacak?” dedi ifade-sizce.

Robot tüm bunların ardından, “Evet, efendim,” deyip odayı terk etti.

Gündüz vakti olacaktı! Baley’nin günışığında bir gezegenin korumasız yüzeyine ayak basması gerekecekti.

Neler olacağından pek emin değildi. Şehir dahilindeki çeşitli noktalardan gezegensel yüzeyleri görüp geçmişliği vardı; hatta kısa süreliğine açık havaya çıktığı bile olmuştu. Fakat her defasında duvarlarla çevrili veya birinin erişim mesafesinde kalmıştı. Güvenliği hiç elden bırakmamıştı.

Şimdi güvenliği nereden bulacaktı? Karanlığın sahte duvarları bile olmayacaktı.

Uzaycılar önünde acizlik göstermeyeceği için –ölürdü daha iyi– kendisini yavaşlamanın kuvvetlerine karşı güvende tutan fileye iyice yayıldı, gözlerini kapadı ve paniğe inatla direndi.

2

BİR DOSTLA KARŞILAŞILIYOR

Baley mücadeleyi kaybediyordu. Mantık tek başına yetmiyordu.

Aynı şeyi kendine tekrar edip duruyordu: *Bazı insanlar hayatları boyunca açık havada yaşar. Uzaycılar şimdi öyle yapıyor. Dünya'daki atalarımız geçmişte öyle yapıyorlardı. Duvarsızlıktan zarar gelmez. Bana aksini söyleyen tek şey zihnim ve yanılıyor.*

Fakat bunlardan hiçbirinin faydası dokunmuyordu. Mantığın ötesindeki bir şey duvar özlemiyle yakarıyor ve boşluğa hiç ilgi duymuyordu.

Zaman geçtikçe başarılı olamayacağını düşünmeye başladı. Sonunda acınası bir halde tir tir titreyerek büzülüp kalacaktı. Konuklarını almaya gönderecekleri Uzaycı (mikropları dışarıda tutmak için burun deliklerine filtreler ve temastan kaçınmak için ellerine eldivenler takmış olarak) çıkageldiğinde onu hakir bile görmeyecek, sadece tiksinti duyacaktı.

Baley var gücüyle dayandı.

Gemi durduğunda ve yavaşlama koşumu otomatik olarak çözüldüğünde hidrolik sistem duvara girerken Baley koltuğunda kaldı. Korkuya kapılsa da o korkuyu göstermemekte kararlıydı.

Odanın kapısı usulca açılırken bakışlarını kaçırdı. Yine de göz ucuyla uzun boylu, bronz saçlı bir figürün içeri girdiğini gördü. Bir Uzaycı, yani kökenlerini reddetmiş o mağrur Dünyalı torunlarından biri gelmişti.

Uzaycı konuştu. "Ortağım Elijah!"

Baley'nin başı hızla konuşmacıya çevrildi. Gözleri fal taşı gibi açıldı ve neredeyse isteği dışında yerinden kalktı.

Çehreye –geniş ve çıkık elmacık kemiklerine, büsbütün durgun yüz hatlarına, vücudun simetrisine, ama en çok da ifadeden yoksun soğukkanlı mavi gözlere– bakakaldı.

“D-Daneel.”

“Beni hatırlaman mutluluk verici, ortağım Elijah,” dedi Uzaycı.

“Seni hatırlamak mı!” Baley içinin huzurla kaplandığını hissetti. Karşısındaki varlık Dünya'dan bir parça, bir dost, bir huzur kaynağı, bir kurtarıcıydı. Koşup Uzaycı'ya sarılmaya, onu delicesine kucaklamaya, gülerek sırtını sıvazlamaya ve bir ayrılığın ardından tekrar buluşan eski dostların yaptığı bütün o aptalca şeyler yapmaya yönelik neredeyse karşı konulmaz bir arzu duydu.

Fakat bunlardan hiçbirini yapmadı. Yapamadı. Sadece öne çıkıp elini uzatabildi. “Seni unutmam zor, Daneel.”

“Bak bu çok hoş,” dedi Daneel, başını vahametle sallayarak. “Senin de iyi bildiğin gibi çalışır durumda kaldığım sürece seni unutmam imkânsız yakın.”

Daneel onun elini tutup serin bir baskı yaptı. Parmakları rahat ama acı vermekten uzak bir basınç uygulayıp açıldı.

Baley yarattığın okunmaz gözlerinin zihnini delmemesini ve az önce geçmiş ama henüz tamamen kaybolmamış o çılgınca ânı –bütün benliğinin sevgiye varan güçlü bir dostluk hissine yoğunlaştığı zamanı– görmemesini içtenlikle umdu.

Sonuçta Daneel Olivaw sevilecek bir dost değil, yalnızca bir robottu.

Bir insana çok benzeyen robot konuştu. “Robot kontrollü bir karasal nakliye aracının hava tüpü vasıtasıyla bu gemiye bağlanılmasını istedim.”

Baley kaşlarını çattı. “Hava tüpü mü?”

“Evet. Uzak boşluğu karşısında özel donanım ihtiyacı duymaksızın bir gemiden diğerine personel ve materyal nakledilmesinde sıkça kullanılan yaygın bir tekniktir. Görünüşe bakılırsa o tekniğe aşina değilsin.”

“Değilim,” dedi Baley, “ama hayalimde canlandırabiliyorum.”

“Bir uzay gemisi ile bir kara taşıtı arasında böyle bir düzenek kurmak elbette oldukça karmaşıktır ama yine de halledilmesini talep ettim. Neyse ki senin ve benim atıldığımız görev yüksek öncelikli. Pürüzler çabucak gideriliyor.”

“Sen de mi bu cinayet vakasına atandın?”

“O konuda bilgi almadın mı? Sana derhal söylemediğim için üzgünüm.” Robotun kusursuz yüzünde üzüntüden eser yoktu elbette. “Seni bu vakaya uygun bir müfettiş olarak öneren kişi, önceki ortaklığımız sırasında Dünya’dayken tanıştığın ve hâlâ hatırladığını umduğum Dr. Han Fastolfe’tu. Bir kez daha seninle beraber çalışmakla görevlendirilmemi şart koştu.”

Baley tebessüm edebildi. Dr. Fastolfe bir Aurora yerlisiydi ve Aurora en güçlü Dış Gezegen’di. Anlaşılan bir Auroralının tavsiyelerinin belli bir ağırlığı vardı.

“İş bitirici bir ekip bölünmemeli, ha?” dedi Baley. (Daneel’in ortaya çıkışının ilk heyecanı geçiyordu ve Baley’nin göğsündeki sıkışıklık geri geliyordu.)

“Dr. Fastolfe’un aklından tam olarak öyle bir düşünce geçti mi bilmiyorum, ortağım Elijah. Bana kalırsa seninle çalışması için dünyanız hakkında tecrübe sahibi olan ve kendinize has tuhaflıklarınızı bilen birinin atanmasından yanaydı.”

“Tuhaflıklarımız!” Kaşlarını çatan Baley gücenmişti. Bu, kendisine yakıştırılmasından hoşlandığı bir tabir değildi.

“Mesela hava tüpünü ayarlayabilmem için. Dünya Şehirlerinde yetişmenin bir sonucu olarak açık alanlardan duyduğunuz hoşnutsuzluğun pekâlâ farkındayım.”

Baley’yi sert bir dille konuyu değiştirmeye iten şey belki

“tuhaf” denmenin sonucu olarak karşı saldırıya geçmezse bir makine karşısında itibar kaybedeceği hissiydi. Veya belki de ömür boyu aldığı eğitim herhangi bir mantıksal çelişkiyi irdelemeden geçmesine engel oluyordu.

“Bu gemide sağlığımdan sorumlu bir robot vardı.” (Bu noktada sesine az biraz garez karıştı.) “Robota benzeyen bir robot. Onu tanıyor musun?”

“Gemiye binmeden önce onunla konuştum.”

“Adı ne? Onunla nasıl temasa geçeceğim?”

“Adı RX-2475. Solaria’da robotlar için yalnızca seri numaraları kullanmak âdettendir.” Daneel’in sakin bakışları, kapının yakınındaki kontrol paneline çevrildi. “Buradaki hatla ona sinyal verebilirsin.”

Baley de kontrol paneline baktı ve Daneel’in belirttiği hatta RX yazdığı için robotun kimliği gizemini kaybetti.

Baley parmağını oraya koydu ve bir dakikadan kısa sürede robota benzeyen robot içeri girdi.

“Sen RX-2475’sin,” dedi Baley.

“Evet, efendim.”

“Daha önce bana insan bir refakatçinin gelip beni gemiden indireceğini söyledin. Onu mu kastettin?” Baley parmağıyla Daneel’i işaret etti.

İki robot göz göze geldi. “Belgeleri onu sizinle buluşacak kişi olarak tanımlıyor,” dedi RX-2475.

“Önceden sana belgeleri haricinde onunla ilgili bir şey söylendi mi? Tarifi yapıldı mı?”

“Hayır, efendim. Ama ismi verildi.”

“O bilgiyi sana kim verdi?”

“Geminin kaptanı, efendim.”

“Bir Solarialı mı?”

“Evet, bayım.”

Baley dudaklarını yaladı. Bir sonraki sorusu belirleyici olacaktı.